

at faae et andet Herfskab end Majoratsbesidderen, og man gjorde alfsaa virkelig en Forandring — forekommer det mig — i deres Stilling, hvis man nu vilde indrømme Majoratsbesidderen en faadan Ret, som medførte, at han kunde sælge de enkelte Fæstesteder til Trediemand, medens Stederne vare bortfæstede, hvorved de enkelte Fæstere kunde faae et høist forskjelligt Herfskab, og de mange Understøttelser, som Fæsterne have havt paa Fæstegodset under Majoraterne, faaledes vilde falde bort. Men videre troer jeg heller ikke, man kan gaae. Jeg troer ikke, at man i Loven kan indrømme Fæsternes Livsarvinger eller Svigerbørn nogen somhelst Ret imod Majoratet; for Tiden have de naturligtviis slet ingen Ret. Naar Stedet er fæsteledigt, kan Majoratsbesidderen fæste det bort til hvem han vil; han er ikke forbunden til at fæste det til Livsarvingerne. Tillader man, at han maa sælge, idet man hæver det fideicommissariske Baand, saa forekommer det mig ogsaa, at han maa have Ret til at sælge til hvem han vil. Man fordrer nu, efter Lovudkastet, at han skal sælge til Fæsterne eller — efter det Endringsforslag, som nu er fremkommet fra flere ærede Landssthingsmænd, — at han, hvis han, naar Stedet er fæsteledigt, vil sælge til Trediemand, ialtsald skal have Samtykke af Fæsternes Livsarvinger eller Svigerbørn. Men, da disse Personer ikke have nogen Ret, saa er det principstridigt at fordrer deres Samtykke til, at han sælger til hvem han vil. Der vil ogsaa lettelig, naar man fordrer et faadant Samtykke, kunne opstaae Collisioner. Der kunde være flere forskjellige Livsarvinger; nogle samtykke maaftee, andre ikke. Efter Lovforslaget maatte man vel antage, at han ikke kunde sælge til Trediemand, medmindre samtlige Livsarvinger meddeelte deres Samtykke. Det er imidlertid muligt, at Fæsterens Livsarvinger paa ingen Maade selv kunne overtage eller kjøbe Gaarden; deres Stilling kan medføre, at de ikke kunne overtage noget Fæstested, men man skal desuagtet have deres Samtykke til, at Salg kan finde Sted til Trediemand, hvoraf følger, at de kunne fordrer Betaling for at meddele et faadant Samtykke til Salg til Trediemand, uagtet de indrømme, at de ikke selv kunne kjøbe.

Det synes mig faaledes at være principstridigt at binde Majoratsbesiddernes Udgang til at sælge til Trediemand, naar Stedet er fæsteledigt, til et Samtykke af Personer, der ingen somhelst Ret have i Forhold til Majoratet.

Man kan vel indvende, — og det er den anden Betragtning, jeg har troet, man kunde ville gjøre gjældende til Fordeel for Lovudkastet, som det nu findes, — at det er en Sædvane, og det navnlig paa Majoraterne, at der ordentligtviis fæstes til den afdøde Fæsters Børn eller Svigerbørn, naar de findes. En faadan Sædvane finder viist ogsaa Sted; men det er en Billighed af Herfskabet, om dette vil fæste til den afdøde Fæsters Børn eller Svigerbørn; det beroer paa dets Billie, det er berettiget til at fæste ogsaa til Trediemand. Man stoler nu vel paa, at den Sædvane, der nu hersker, ordentligtviis vil medføre, at Besidderen ikke forbigaaer Fæsterens Børn eller Svigerbørn, naar faadanne findes; men det forekommer mig da, at man, naar der er Tale om Salg, lige saa meget maatte stole paa, at han, følgende Sædvaner og visende Billighed, ogsaa vil sælge de fæsteledige Steder til den afdøde Fæsters Børn og Svigerbørn, naar faadanne findes og han kan faae en billig Contract istand med dem. I de Bevillinger, som nu udstedes meget hyppigt til Salg af Fæstegods paa Majorater, optager man ikke nogen Bestemmelse om, at Majoratsbesidderen skal, naar et Sted er fæsteledigt, være indskrænket til at sælge til den afdøde Fæsters Børn eller Svigerbørn, men tillader ham at sælge ogsaa til Fremmede; det pleier at staae i disse Bevillinger; men desuagtet er det aldeles viist, at Salg til Fremmede yderst sjeldent foregaaer, naar der er Børn eller Svigerbørn. Hvorfor? Fordi Godseierne vise ogsaa i dette Tilfælde lige saa megen Billighed, som de bestandigt have viist, naar der har været Tale om, at bortfæste fæsteledige Steder. Man holder sig faaledes ogsaa til det, der nu gjøres gjældende, naar man optager den Sætning, som var foreslaaet af det ærede Udvalg, men som gik ud ved anden Behandling.

Man kunde vel gjøre en tredie Betragtning gjældende, nemlig den, at der dog i enkelte Fundationsbrevne for de omhandlede Gods